

**TOTES
SOM
DESPLAÇADES**

TOTES SOM DESPLAÇADES

La meva experiència i altres històries
de noies refugiades d'arreu del món

MALALA YOUSAFZAI

amb Liz Welch

Alianza Editorial

Títol original: *We Are Displaced*
Traducció de l'anglès d'Helena Lamuela

Aquesta traducció ha estat publicada per acord amb Little, Brown & Company, New York, New York, USA. Reservats tots els drets.

Pàgines i-iii, vi-viii: mapa © rolandropor/Shurrersrock.com
Pàgines xii-1, 45: mapa © Peter Hermes Furian/Shurrersrock.com
Pàgines 51, 73, 97, 107, 117, 145, 175, 187: mapa © dikobraziy/Shurrersrock.com
Pàgines 85, 127, 161: mapa © pingebat/Shurrersrock.com

Reservats tots els drets. El contingut d'aquesta obra està protegit per la llei, que estableix penes de presó i multes, a més de les indemnitzacions corresponents per danys i perjudicis, per a aquells que reproduïssin, plaguessin o comunicuessin públicament, totalment o parcialment, una obra literària, artística o científica, o la seva transformació, interpretació o execució artística fixada en qualsevol tipus de suport o comunicada per qualsevol mitjà, sense l'autorització preceptiva.

Copyright © 2019 by Malala Fund
© de la traducció: Helena Lamuela Badia, 2019
© Alianza Editorial, S. A., Madrid, 2019
C/ Juan Ignacio Luca de Tena, 15
28027 Madrid
www.alianzaeditorial.es
ISBN: 978-84-9181-485-6
Dipòsit legal: M. 4.936-2019
Printed in Spain

PER REBRE INFORMACIÓ PERIÒDICA DE LES NOVETATS D'ALIANZA EDITORIAL,
ENVIEU UN CORREU ELECTRÒNIC A L'ADREÇA

alianzaeditorial@anaya.es

*Ningú no marxa de casa llevat que
casa seva sigui la boca d'un tauró.*

*Només corres cap a la frontera
quan veus la ciutat sencera
que també corre.*

Warsan Shire, «Casa»

TAULA

Pròleg ix

Primera part: Desplaçada

Capítol 1: La nostra vida d'abans	3
Capítol 2: Com pot ser que això estigui passant?	11
Capítol 3: Desplaçada a l'interior	17
Capítol 4: Shangla	25
Capítol 5: El retorn a casa	31
Capítol 6: Atrapada entre dos mons	39

Segona part: Desplaçades

Zaynab: Per què jo sí i ella no?	51
Sabreen: No es pot tornar enrere	73
Zaynab: Grans somnis	85
Muzoon: Vaig veure que hi havia esperança	97
Najla: Milers de persones, com nosaltres	107
María: Ningú no ens pot prendre el que portem dins	117
Analisa: Afortunada	127
Marie Claire: Un nou començament	145

TOTES SOM DESPLAÇADES

Jennifer: Hi havia de fer alguna cosa	161
Ajida: De nit, caminàvem	175
Farah: Aquesta va ser la meva història	187
<i>Epileg</i>	205
<i>Nota de l'autora</i>	211
<i>Agraïments</i>	213
<i>Com ens podeu ajudar?</i>	217
<i>Les col·laboradores</i>	221
<i>L'autora</i>	225

Pròleg

Mentre camino pels carrers de Birmingham amb els germans, la mare i el pare, m'aturo un moment per notar la pau. És en l'ambient que ens envolta, en els arbres bressolats dolçament per la brisa, en la remor dels cotxes que van i venen, en la rialla d'una criatura, en un noi i una noia que es donen tímidament la mà mentre caminen, una mica apartats del grup d'amics. Però també la noto als ossos, la pau. Dono gràcies a Al·là per tot, per estar viva, per estar sana i estàlvia, perquè la meva família està sana i estàlvia.

No deixa mai de sorprendre'm que la pau es doni per descomptat. Jo agraeixo cada dia el fet de viure-hi, en pau. No tothom hi viu. Hi ha milions d'homes, dones i infants que,

cada dia, presenciem la guerra. La seva realitat és la violència, la destrucció de llars, la pèrdua de vides innocents. I l'única opció que els queda, per viure sense perill, és marxar. «Optar» per ser desplaçats. I això no és triar, exactament.

Fa deu anys, quan fora del Pakistan ningú no sabia el meu nom, vaig haver de marxar de casa, amb la meua família i dos milions de persones més de la vall de Swat. No teníem cap més opció. Quedar-nos no era segur. Però on havíem d'anar?

Tenia onze anys. I era desplaçada.

A tota persona refugiada o desplaçada per la violència, que és el que gairebé sempre obliga la gent a fugir, li sembla que avui no hi ha cap lloc segur. L'any 2017, les Nacions Unides calculen que hi ha 68,5 milions de persones al món que han sigut desplaçades per força; d'aquestes, n'hi ha 25,4 milions que se les considera refugiades.

Aquestes xifres són tan esgarrioses que ens oblidem que aquestes persones s'han vist obligades a marxar de casa seva. Són metges i professors. Advocats, periodistes, poetes i clergues. I infants, moltíssims infants. La gent no pensa que tu eres un activista, una estudiant, que eres un pare que es deia Ziauddin, una filla que es deia Malala. Els desplaçats que for-

PRÒLEG

men aquestes xifres esgarrifoses són éssers humans que viuen amb l'esperança d'un futur millor.

He tingut l'enorme privilegi de conèixer moltes persones que han hagut de refer les seves vides, sovint en llocs de l'estranger que els eren del tot desconeguts. Persones que van perdre moltes coses —incloent-hi gent que s'estimaven— i han hagut de començar de bell nou. Això vol dir aprendre una llengua nova, una cultura nova, una manera de ser nova. Vull compartir la meva història de desplaçament, no pas perquè desitgi centrar l'atenció en el meu passat, sinó per honorar les persones que he conegut i les que no coneixeré mai.

He escrit aquest llibre perquè sembla que hi ha massa gent que no entén que els refugiats són persones normals. L'únic que els diferencia és que van quedar atrapades enmig d'un conflicte que les ha obligat a deixar enrere la seva llar, la gent que s'estimaven i l'única vida que coneixien. Al llarg del seu camí, han hagut d'afrontar molts riscos, i per què? Doncs perquè molt sovint han hagut de triar entre la vida i la mort.

I, tal com va fer la meva família fa una dècada, han triat la vida.

PRIMERA PART

I R A N

DESPLAÇADA

3

CAPÍTOL 1

La vida que solíem dur

Quan tanco els ulls i penso en la meva infantesa, veig boscos de pins i muntanyes amb els cims nevats; sento el borbolleig dels rius; noto el terra en calma sota els peus. Vaig néixer a la vall de Swat, coneguda temps enrere amb el nom de Suïssa de l'orient. D'altres l'han anomenat el paradís, i això és el que em ve al cap, quan penso en Swat. És l'escenari dels meus records d'infantesa més feliços: córrer pels carrers amb els meus amics; jugar al terrat de la nostra casa de Mingora, la capital de Swat; visitar els nostres cosins i altres parents a Shangla, el poble de muntanya on van néixer els meus pares; escoltar la mare i les seves amigues xerrant mentre prenien el te de la tarda, a casa nostra, i el pare discutint de política amb els seus amics.

Sí que recordo el pare parlant dels talibans, però com d'una amenaça llunyana. Des de ben petita, que la política m'interessa, i escoltava tot el que el pare i els seus amics comentaven, tot i que no sempre ho entenia. En aquella època, els talibans eren a l'Afganistan, no pas al Pakistan. No ens hàviem d'amoïnar per res. I, encara menys, jo o el meu germà petit, en Khushal. I llavors va aparèixer l'Atal, el nadó. El meu problema principal era com em sentia, ara que aquell parell de germans havien conquerit la casa.

Tot això va començar a canviar el 2004. Només tenia sis anys i, per tant, d'entrada no em vaig adonar de res, però, quan penso en aquells anys, els records que en tinc estan tenyits de la por que sé que començava a covar-se als ulls dels pares. I al cap de cinc anys, el meu estimat Swat ja no era segur, i vam haver de marxar de casa juntament amb centenars de milers d'altres persones.

Va començar a poc a poc. El nostre país havia encetat una època d'avenços per a les dones, però la nostra regió reculava. L'any 2003 el pare va inaugurar el seu primer institut de secundària, i els nois i les noies anaven junts a classe. El 2004, la coeducació a les aules ja no era possible.

El terratrèmol que vam patir el 2005 va resultar devastador no solament per la destrucció que va causar i les vides

que es va endur —va matar més de setanta-tres mil persones, comptant-hi divuit mil infants—, sinó també pels supervivents vulnerables que va deixar. Quan els homes d'un grup extremista que havia socorregut molta gent desplaçada per culpa d'aquest desastre natural van començar a predicar que el terratrèmol havia sigut una advertència de Déu, la gent els va escoltar. Ben aviat aquests homes, que més endavant van esdevenir talibans, van començar a predicar interpretacions estrictes de l'islam a la ràdio local, deien que totes les dones s'havien de tancar la cara completament i que les pel·lícules occidentals, la música i el ball eren pecaminosos. Que els homes s'havien de deixar créixer la barba. Que les noies no havien d'anar a l'escola.

Aquest no era el nostre islam.

Aquests fonamentalistes religiosos proclamaven que volien recuperar un mode de vida antic, un fet prou irònic, tenint en compte que feien servir la tecnologia —la ràdio— per difondre justament aquest missatge. Atacaven la nostra vida quotidiana en nom de l'islam. Deien a la gent el que podien portar posat, el que podien escoltar, el que podien mirar. I, per sobre de tot, van intentar arrabassar-nos els drets de les dones.

Arribat l'any 2007, les directrius s'havien tornat més virulentes i concretes: van fer una crida no solament a eliminar

els televisors, els ordinadors i altres aparells electrònics de les cases, sinó també a cremar-los i destruir-los. Encara sento la pudor de plàstic i cables fosos provinent de les fogueres que van organitzar. Amb mitjans agressius, van dissuadir les noies d'anar a l'escola. Elogiaven, anomenant-los pel nom, els pares que no havien dut les filles a l'escola i també les noies mateixes, i condemnaven, també fent-ne públics els noms, els que havien fet el contrari. Al cap de poc, van declarar que educar les noies era antiislàmic.

Com podia ser que anar a l'escola fos antiislàmic? No hi veia el sentit. Com podia ser que res d'allò fos antiislàmic?

La meva família, en general, va ignorar aquestes ordres, tot i que vam començar a afliuixar el volum del televisor, no fos cas que algun passavolant ens sentís.

La crida a tancar les noies a casa també va entristir el pare, en Ziauddin. Dirigia dues escoles que havia fundat del no res; una era femenina. Al començament, al pare, aquests extremistes li havien semblat un problema marginal, una nosa, més que no pas un terror autèntic. Ell s'havia dedicat, sobretot, a l'activisme a favor del medi ambient. La nostra ciutat creixia de pressa; la contaminació de l'aire i l'accés a l'aigua potable havien esdevingut problemàtics. Amb uns quants amics, havia creat una organització per protegir el medi ambient i promoure la pau i l'educació a la vall de Swat. Comen-

çava a ser conegut com a home a qui calia escoltar, segons alguns, i com a avalotador, segons d'altres. Però el pare té un profund sentit de la justícia i no pot evitar lluitar a favor del bé.

Els talibans van anar acumulant seguidors i poder, i la nostra vida d'abans va esdevenir un conjunt de records feliços.

Les paraules *talibà* i *militant* van començar a formar part de les nostres converses quotidianes; van deixar de ser una cosa de la qual només es parlava a les notícies. I els rumors que deien que aquests militants s'estaven infiltrant a la vall de Swat es van escampar per tot Mingora.

Vaig començar a veure homes barbuts i amb turbants negres pels carrers. Amb un de sol n'hi havia prou per intimidar un poble sencer. Ara patrullaven pels nostres carrers. Ningú no sabia exactament qui eren, però tothom tenia clar que estaven relacionats amb els talibans i que feien complir els seus decrets.

La primera topada de debò amb els talibans la vaig tenir un dia que anàvem a visitar uns parents a Shangla. El meu cosí portava unes quantes cassetes de música al cotxe per al viatge i, quan tot just n'acabava de ficar una al radiocasset, va veure dos homes amb turbant negre i roba de camuflatge que feien aturar els cotxes del davant.

El cosí va expulsar la casset, va arregar les altres i les va passar a la mare.

—Amaga-les— li va xiuxiuejar.

La mare se les va entaforar a la bossa sense dir ni una paraula, mentre el cotxe frenava fins a aturar-se.

Tots dos homes portaven la barba llarga i tenien una mirada cruel. Cadascun portava un fusell penjat a l'espatlla. La mare es va tapar la cara amb el vel, i vaig veure que li tremolaven les mans, cosa que va fer que el cor em bategués més de pressa.

Un dels homes es va recolzar al cotxe i va preguntar:

—Porteu cassets o cedés?

El cosí va fer que no amb el cap, i la mare i jo vam restar en silenci. Em feia patir que els talibans no sentissin els batecs desbocats del meu cor o veiessin tremolar les mans de la mare. Em vaig aguantar la respiració quan el que havia parlat va ficar el cap per la finestra del darrere.

—Germana —em va dir, seriós—, t'hauries de tapar la cara.

Li hauria volgut dir: «Per què? Només soc una nena». Però el kalàixnikov que duia penjat a l'espatlla em va fer callar.

Finalment ens van fer un senyal amb la mà perquè arrenquessim, però tot l'entusiasme amb què havíem encarat el viatge es va esvaïr. L'hora següent la vam passar en un silenci absolut. Les cassets es van quedar a la bossa de la mare.

LA VIDA QUE SOLÍEM DUR

La por que s'havia anat congriant al voltant nostre, la teníem tan a prop, ara, que era impossible d'ignorar. I aleshores va ser quan va començar la violència.